

Nr 132

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till avlöningar till häradsskrivarna m. fl. för budgetåret 1955/56; given Stockholms slott den 25 februari 1955.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Gunnar Hedlund

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att de nuvarande övergångsvis bibehållna landskanslisterna i fögderierna — f. n. 30 — placeras som ambulerande landskanslister inom resp. län och att antalet sådana befattningshavare utökas med 10 ävensom att de vakanthållna kontoristtjänsterna i fögderierna får tillsättas. Härjämte förordas en uppräknig av anslaget till avlöningar till häradsskrivarna m. fl. för att möjliggöra en tillfällig förstärkning med personal för skriv- och kontorsgöromål. Vidare har sagda anslag för nästa budgetår i propositionen beräknats till 12 350 000 kronor.

---

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t
Koungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari
1955.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Hedlund.

I årets statsverksproposition, elfte huvudtiteln, punkten 174, upptogs anslaget till avlöningar till häradsskrivarna m. fl. med ett allenast preliminärt beräknat belopp, 12 050 000 kronor. Härvid anfördes, att länsassessorn på landskontoret i Älvsborgs län S. Svensson efter särskilt uppdrag verkställt utredning angående behovet av biträdespersonal på häradsskrivarkontoren, vilken utredning var av betydelse för anslagsberäkningen.

Jag anhåller nu att få anmäla anslagsäskandet i dess helhet till slutlig prövning.

Inledning

I en den 31 oktober 1954 dagtecknad skrift har *Sveriges häradsskrivarförening* anförts.

Genom Kungl. brev den 30 juni 1953 till länsstyrelserna förordnas bl. a., att ledigbliven landskanslistbefattning i fögderi icke må återbesättas. Detta stadgande har visat sig medföra mycket olyckliga följder för de fögderier, där landskanslist tidigare varit stationerad. Sedan bestämmelsen tillkom har häradsskrivarnas arbetsförhållanden avsevärt förändrats. Föreningen vill bl. a. peka på den omlagda kontrollen av arbetsgivarnas skatteredovisning, vilken omläggning väsentligt ökat behovet av kvalificerad biträdespersonal för bokföringsgranskning. Snart tillkomma nya arbetsuppgifter såsom sjuk- och yrkesskadeförsäkringen, vilken kommer att nödvändiggöra noggrannare arbete vid uppgörandet av arbetsgivarförteckningarna än som tidigare varit fallet. Omläggningen av fastighetsbeskattningen kommer även att ställa ökade krav på kontrollarbetet. Då härjämte 1950 års skattelags-sakkunnigas förslag kan komma att medföra vidgade åligganden för häradsskrivarorganisationen, anser föreningen, att indragning av landskanslisttjänsterna bör upphöra samt att de redan indragna befattningarna böra återbesättas.

I anledning av skrivelsen har länsassessorn å landskontoret i Älvsborgs län S. Svensson upprättat en promemoria samt — efter uppdrag av mig — företagit en översyn av biträdesbehovet vid häradsskrivarkontoren, vilken han redovisat i en särskild promemoria.

Över skrivelsen och utredningsmannens promemorior har yttranden avgivits av statskontoret, statens organisationsnämnd, länsstyrelserna i samtliga län och civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund varjämte utlåtande avgivits av Sveriges häradsskrivarförening över promemoriorna.

Förslag av utredningsmannen

Utredningsmannen har erinrat om, att häradsskrivarnas biträden före omorganisationen år 1953 utgjordes av 70 landskanslister, 156 kanslibiträden och 733 kontorsbiträden. Landskanslisttjänsterna var fast knutna till vissa fögderier, och i alla fögderierna fanns ett kanslibitråde och ett efter fögderiernas storlek varierande antal kontorsbiträden. I en promemoria av december 1952 angående fögderiindelningen och häradsskrivarkontorens organisation framhöll landskamreraren Alarik Wigert, att en strängt genomförd fördelning av de kvalificerade uppgifterna borde medföra, att något utrymme för en så kvalificerad tjänsteman som en icke-ordinarie landskanslist normalt icke kunde anses förhanden. Emellertid fordrades landskanslister för vikariat, för rekryteringen av häradsskrivartjänsterna och för hjälp till fögderier, där häradsskrivaren av någon anledning icke förmådde fullfölja sina uppgifter. Med utgångspunkt härifrån föreslogs en personalorganisation, i vilken första biträdet skulle vara kansliskrivare eller kontorist och med ett varierande antal kanslibiträden och kontorsbiträden. Härutöver förordades inrättande av en landskanslisttjänst i varje län utom Gotlands. Innehavaren av denna tjänst skulle icke placeras i visst fögderi utan stadigvarande tjänstgöra inom häradsskrivarorganisationen i hela länet.

I propositionen nr 165 till 1953 års riksdag anslöt sig föredragande departementschefen till förslaget. Genom beslut den 30 juni 1953 föreskrevs, att dåvarande innehavare av landskanslisttjänst i fögderi finge tills vidare bibehållas vid sin befattning, varvid närmast lägre biträdesbefattning i fögderiet skulle hållas vakant. Ledigbliven landskanslistbefattning finge icke återbesättas. I enlighet härmed håller de tidigare till fögderierna knutna landskanslisterna på att avvecklas och ersättas av kontorister.

Utredningsmannen har härefter lämnat en redogörelse för vissa ändrade arbetsuppgifter inom häradsskrivarorganisationen efter det översynen av biträdesorganisationen gjordes år 1953 och därvid anfört bl. a.

Genom den nya uppborädsförordningen infördes ett *nytt system för kontroll av att arbetsgivare rätteligen verkställa och inbetala skatteavdrag*. Vad

som av arbetsgivare med minst två arbetstagare inbetalas antecknas på särskilda registerkort jämte antalet arbetstagare. Med utgångspunkt härifrån och från vad som tidigare brukat inbetalas avgöres om särskilda kontrollåtgärder böra vidtagas. En snabb kontroll är ofta av nöden för att förhindra skatteförluster för det allmänna. Granskning av arbetsgivares avlöningsbokföring, varom häradsskrivaren numera själv kan besluta, blir icke sällan nödvändig. Häradsskrivaren kan härför anlita egna biträden eller exekutionsbiträden. Då de egna biträdena i regel icke äro skickade för sådant uppdrag och då indrivningsorganisationen icke sällan är så svag att exekutionsbiträdena icke kunna anlitas, nödgas häradsskrivaren själv genomföra ofta ganska tidsödande granskningar.

Kontrollen av de mindre arbetsgivarna bedrivs ehuru i förändrad form på samma sätt som hittills. Kvalificerad hjälp på detta område är i vart fall ur statens synpunkt motiverad.

Den genom 1953 års uppbördsförordning införda nya ordningen i fråga om återbetalning av den överskjutande preliminära skatten har medfört vissa nya rutinuppgifter — angivandet av det överskjutande beloppet på återbetalningskort genom checkprotektor, utplockning av debetsedlar, på vilka återbetalning skall ske m. m. — samt viss korrespondens med länsstyrelsen, för att i de fall där den överskjutande skatten kan tänkas bero på felaktig taxering möjliggöra rättelse, ävensom korrespondens med utmätningsmannen för att möjliggöra kvittning eller utmätning för resterande skatt. Hur förfarandet i praktiken kommer att verka är svårt att nu uttala sig om. Uppenbarligen har emellertid häradsskrivarna härigenom ålagts en uppgift, som i vissa stycken förutsätter kvalificerad arbetskraft. Biträdespersonalens arbetsuppgifter komma att ökas påtagligt. Återbetalning genom häradsskrivarnas försorg skall äga rum första gången i samband med utfärdandet av debetsedlar å slutlig skatt enligt 1955 års taxering d. v. s. senast i januari 1956.

Genom lagen den 5 juni 1953 (nr 400) avskaffades *fastighetsskatten* som särskild skatteform och ersattes av ett i den kommunala inkomstskatten inarbetat garantibelopp för fastighet, å vilket skatt skall beräknas. Lagstiftningen härom blir i sin helhet tillämplig först vid 1956 års taxering. För häradsskrivarnas del kommer lagstiftningen att medföra åtskilliga ändringar i arbetsrutinerna. Å ena sidan slopas debiteringen av fastighetsskatt, utfärdande och expedition av debetsedlar å fastighetsskatt samt ärenden angående anstånd m. m. avseende fastighetsskatt. Å andra sidan tillkomma följande uppgifter.

1) I de fall, där fastighet äges av person, som är bosatt utom kommunen och där hittills någon till kommunal inkomstskatt beskattningsbar inkomst regelmässigt ej uppkommit, kommer omläggningen av fastighetsbeskattningen knappast att innebära annat, än att vad som förut uttagits i fastighetsskatt nu kommer att uttagas i kommunal inkomstskatt. För fögderier med omfattande sommarstugebebyggelse kommer detta att i avsevärd mån göra lättnaden genom bortfallet av fastighetsskattedebiteringen illusorisk. För personer, bosatta inom annan kommun, skall sålunda utfärdas debetsedel å slutlig skatt och — i åtskilliga fall — även debetsedel å preliminär skatt. Förslaget om bottenavdrag för inkomst från annan fastighet synes icke föranleda någon begränsning av antalet debetsedlar, eftersom bottenavdraget avses skola åtnjutas endast i hemortskommunen.

2) Debitering av skogsvårdsavgifter och annuiteter å avdikningslån och

å förskott för avlösning av frälseräntor skall ske i debiteringslängden för inkomst. Åtminstone till en början torde vissa svårigheter uppkomma då det gäller att avgöra vilka skattskyldiga, som ha att erlägga annuiteter.

3) För den händelse fastighet äges av flera personer eller överlåtes under året skall garantibeloppet uppdelas på de olika ägarna efter vars och ens del eller efter den tid, vederbörande ägt fastigheten. I fråga om skogsvårdsavgiften har införts en liknande regel. Uppdelningen kommer att medföra en viss stegring av antalet skogsvårdsavgiftsposter. Huruvida uppdelning av annuiteter skall ske, där fastighet äges av flera ägare eller under beskattningsåret försålts och då regelmässigt uppdelning skett av garantibelopp och skogsvårdsavgift, synes icke fullt klart. Därest så skall ske, kompliceras debiteringen ytterligare.

4) Omläggningen av fastighetsbeskattningen kommer att medföra behov av kontroll att alla fastighetsägare verkligen påförts garantibelopp. En viss del av kontrollen ligger däri att genom länsstyrelsens tryckande register i inkomstlängderna tilltryckas ägare av sådana fastigheter, som icke äro bosatta inom den kommun, där fastigheten är belägen. I förberedelserna här för har åtminstone i en del län häradskrivarna redan engagerats.

Om omläggningen av fastighetsbeskattningen kan allmänt sägas att de lättnader, som vinnas genom sloandet av debiteringen av fastighetsskatt och debetsedlarna å sådan skatt, i avsevärd mån komma att konsumeras av de uppgifter, som tillkomma. Det kan åtminstone ifrågasättas om icke det nya förfarandet kommer att te sig besvärligare i fögderier med stort antal s. k. utbofastigheter, skogsfastigheter och många annuiteter. Fördelningen av häradskrivarnas arbetsbörda under året kommer att förskjutas i oförmånlig riktning. Tidigare har arbetet med fastighetsbeskattningen varit avslutat den 25 augusti. Då detta nu ingår i och i viss mån komplicerar debiteringen av slutlig skatt komma de senare månaderna av året, som redan förut varit hårt belastade, att belastas än ytterligare.

Den nya *sjukförsäkringen* kommer att för häradskrivarna medföra ökat arbete. Lagen om allmän sjukförsäkring träder i kraft den 1 januari 1955. I debiteringshänseende medför den dock i allmänhet icke någon ökning i arbetsbördan före debiteringen av den slutliga skatten enligt 1956 års taxering. I debiteringslängderna skola avgifterna införas av sjukkassa. Den lokala skattemyndigheten har emellertid att tillse, att person som icke påförts 1 200 kronors taxerad inkomst icke påføres avgift samt att grundavgiften icke överstiger 2 % av den taxerade inkomsten. För avräkningsförfarandet mellan sjukkassorna och statsverket m. m. skall lämnas vissa uppgifter angående utfallet av debiteringen. Vid ändringar i taxering har häradskrivaren att verkställa omdebitering av sjukförsäkringsavgifterna.

Arbetsgivarförteckningarna ha genom förordningarna den 22 maj 1953 (nr 269) och den 4 juni 1954 (nr 341) fått betydelse för dels fastställande av avgifter enligt lagen om yrkesskadeförsäkring, vilken ersatt 1916 års lag om olycksfall i arbete, dels fastställande av arbetsgivares bidrag jämlikt lagen om allmän sjukförsäkring och lagen om moderskapshjälp ävensom för vissa arbetsgivares skyldighet att enligt förordningen den 22 maj 1953 (nr 269) erlägga byggnadsforskningsavgift.

Det torde vara klart att ju fler avgifter och bidrag, som fästes vid arbetsgivarförteckningen, ju viktigare blir ur ekonomisk synpunkt det arbetsmoment — mantalsskrivningen och vad därmed sammanhänger — varpå förteckningen grundas. I vad mån kvalificerad arbetskraft härigenom be-

höver tagas i anspråk är ovisst. Tänkbart är att om kravet på arbetsgivarförteckningarnas noggrannhet och fullständighet stegras därhän att själva mantalsskrivningsförrättningarna komma att draga längre ut på tiden kommer ett visst behov av landskanslister att uppstå för att förrättningarna skola kunna medhinnas inom föreskriven tid.

Utredningsmannen har vidare framhållit, att författningarna på härads-skrivarnas arbetsområde sedan ett par år tillbaka ideligen ändrats. Speciellt gäller detta taxerings- och uppbořdsförfattningarna. En hastig överblick visar, att under 1953 inte mindre än 7 kommittéer sysslat med hithörande frågor. Den närmaste tiden kan därför knappast tänkas medföra någon minskning i strömmen av nya författningar. För häradsskrivarna, som måste hålla sig å jour med förekommande ändringar, medför lagstiftningsarbetet en ökning av de kvalificerade arbetsuppgifterna. Även denna omständighet kan enligt utredningsmannens mening åberopas som skäl för bibehållande tills vidare av landskanslistkåren.

Härjämte har utredningsmannen erinrat om att 1950 års skattelags-sakkunniga den 8 september 1954 framlagt förslag till effektivare taxering. Förslaget går bl. a. ut på att det egentliga taxeringsarbetet i första instans skall utföras av yrkesmässigt arbetande heltidsanställd personal. För arbetet närmast ansvariga skulle anställas taxeringskonsulenter, av vilka cirka 300 skulle utgöras av tjänstemän, placerade i de lönegrader, som f. n. gäller för landskanslister. Som ordförande i taxeringsnämnderna skulle i tjänsten fungera häradsskrivare och tjänstemän vid länsstyrelserna. De sakkunniga har uttalat, att taxeringskonsulenterna borde i organisatoriskt hänseende vara knutna till länsstyrelsernas taxeringsavdelningar. I avvaktan på hur denna fråga kommer att lösas anser utredningsmannen det vara välbetänkt att bibehålla assistenterna.

Oavsett hur den nya taxeringsorganisationen i nyssberörda avseende slutligen kommer att te sig, synes det utredningsmannen emellertid lämpligt att tills vidare underhålla den rekryteringsreserv, som den nuvarande assistentkåren utgör. Behålles tills vidare assistentkåren, vinner man därmed på en gång en rekryteringsreserv för den eventuella taxeringsorganisationen och en välbehöblig arbetshjälpsreserv för häradsskrivarna under det stundande övergångsåret. Utredningsmannen har betonat, att fastän åtskilliga av de nya arbetsuppgifterna är sådana, att de kan handhas av lägre personal, måste likväl organisationen av de nya arbetsuppgifterna vara av sådan kvalifikation, att de kan hänföras till landskanslists arbetsuppgifter.

Beträffande frågan om bibehållande av den nuvarande landskanslistkåren har utredningsmannen vidare anført i huvudsak följande.

Det torde knappast vara möjligt att föreskriva, att de den 1 juli 1953 befintliga landskanslisttjänsterna skola bibehållas, resp. få återbesättas, ty dels måste dessa tjänster i den mån avgång skett från dem betraktas som

icke längre förefintliga och därför först nyinrättas, dels skulle till följd av en sådan föreskrift uppkomma ur arbetssynpunkt tämligen likartade fögderier, som antingen hade landskanslist men ej kontorist eller enbart hade kontorist. Vid sådant förhållande torde man böra bygga vidare på den år 1953 nyinrättade landskanslistkåren, som icke är fast knuten till vissa fögderier. De f. n. övergångsvis bestående landskanslisttjänsterna böra avskaffas och ersättas av ett större antal inom häradsskrivarorganisationen utan fast stationeringsort tjänstgörande landskanslister. Kontoristtjänsterna skulle då överallt kunna tillsättas. Eftersom fråga här blir om en mer eller mindre tillfällig organisation i avvaktan på att frågan om taxeringsorganisationen skall klarna, synes man vid bedömandet av antalet tjänster icke behöva känna sig alltför bunden av de tidigare övervägandena på området i all synnerhet som det kommande övergångsåret kommer att bli så betungande, att det tillskott i arbetskraft som här kommer i fråga, väl kommer att konsumeras.

Då det gäller att avvåga antalet tjänster för varje län kan man antingen gå på den linjen att antalet bestämmes till detsamma som före den 1 juli 1953, d. v. s. 70, varvid större hänsyn tages till behovet av en rekryteringsreserv för taxeringsorganisationen, eller utöka antalet landskanslister utan fast stationeringsort, varvid man i första hand skulle fästa avseende vid vikariebehovet, d. v. s. antalet fögderier inom varje län. Att enbart gå efter förstnämnda alternativ låter sig knappast göra. Viss hänsyn till de ännu övergångsvis bestående tjänsterna måste tagas. Tillräckligt beaktande av de mera arbetstyngda fögderiernas behov av arbetshjälp kommer icke heller att tagas. Enligt det första alternativet torde 65 landskanslister böra vara knutna till häradsskrivarorganisationen och enligt det andra 63. Ett inrättande tills vidare av ytterligare landskanslisttjänster bör icke betraktas som ett definitivt ställningstagande till frågan om kvalificerad biträdes-hjälp åt häradsskrivarna. Sedan förhållandena på häradsskrivarnas arbetsområde klarnat bör frågan ånyo upptagas och definitivt lösas. Någon svårighet att, därest man vid förnyad prövning finner ett lägre antal tjänster tillräckligt, minska antalet föreligger icke.

Det bör vidare omnämnas, att statens organisationsnämnd f. n. överväger frågan om införande av hålkortssystem för att därigenom rationalisera folkbokföringen och debiteringen, vilket torde komma att ha en väsentlig inverkan på hela häradsskrivarorganisationen. Då åtskillig tid måste antagas komma att förgå innan nämndens eventuella förslag kan föras ut i praktiken, torde hinder för en tillfällig förstärkning av landskanslistkåren icke föreligga med hänsyn till nämndens planer.

På grundval av det anförda har utredningsmannen föreslagit, att utöver de befintliga 23 landskanslisttjänsterna utan fast stationeringsort skall inrättas ytterligare 40 sådana tjänster, att de övergångsvis kvarstående tjänsterna som landskanslist i visst fögderi indrages samt att länsstyrelserna bemyndigas tillsätta kontoristtjänsterna i de fögderier, där så icke skett.

Med hänsyn till att en eventuell avveckling kan ske genom absorption till en ny taxeringsorganisation eller eljest till länsstyrelserna och då härjämte vissa rekryteringssvårigheter kan tänkas uppkomma med en sämre löneplacering har utredningsmannen icke funnit anledning föreslå annan löneplacering än den för de nuvarande landskanslisterna gällande.

Utredningsmannen har utgått från att antalet landskanslister inom häradsskrivarorganisationen f. n. utgör 41. Förslaget innebär sålunda en ökning med (63—41) 22. Antalet vakantsatta kontoristtjänster har antagits utgöra 31. Kostnaden för förstärkningen av organisationen i enlighet med förslaget har med dessa utgångspunkter av utredningsmannen beräknats till i runt tal 465 000 kronor.

Beträffande biträdespersonalen har utredningsmannen uttalat, att det synes utsiktslöst att med någon grad av säkerhet i detalj bedöma hur mycket arbetsbördan kommer att påverkas av de beslutade ändringarna inom häradsskrivarnas arbetsområde. F. n. föreligger enligt utredningsmannens mening icke någon anledning att föreslå ytterligare ändring i den för häradsskrivarkontoren gällande personalplanen. Ökningen i arbetsbördan torde i stället böra mötas med en uppräknig av anslaget till tillfällig personal, vilket jämväl ur den synpunkten torde vara till fördel, som den tidigare ojämnheten i fördelningen av häradsskrivarnas arbetsbörda under året genom de senaste lagstiftningsåtgärderna snarare ökat än minskat.

Yttranden

Flertalet remissinstanser har framhållit, att den ökade arbetsbörda för häradsskrivarna, som de senare årens lagstiftning medfört, gör det nödvändigt att förstärka häradsskrivarkontoren med ytterligare personal. I remissvaren har även hävdats, att denna förstärkning bör ordnas som ett provisorium, enär det icke torde vara möjligt att fastställa det definitiva personalbehovet, förrän följderna av den senaste tidens lagstiftningsåtgärder kan avläsas. I allmänhet har remissinstanserna tillstyrkt, att den provisoriska personalförstärkningen löses på sätt i promemoriorna föreslagits. I åtskilliga remissvar har dock från utredningsmannen avvikande meningar rörande storleken av förstärkningen av landskanslistorganisationen framförts.

I detta sammanhang må framhållas att *Sveriges häradsskrivarförening* ansett, att samtliga efter den 1 juli 1953 indragna landskanslisttjänsterna i fögderierna skall återbesättas. Skulle icke detta av olika skäl låta sig göra, bör enligt föreningen fast assistent finnas i fögderier med 32 000 invånare och däröver. Övriga 22 befattningar bör fördelas under hänsynstagande till folkmängd och de andra omständigheter, som kan motivera placering av assistent i visst fögderi.

Vidare har föreningen föreslagit, att i samtliga fögderier, möjligen med undantag för de minsta, tillsättes ett biträde i reglerad befordringsgång samt i de större två sådana biträden.

Några remissinstanser har ansett, att det ökade behovet av kvalificerad arbetskraft borde mötas med en uppräknig av anslaget till tillfällig per-

sonal. *Länsstyrelsen i Kristianstads län* har uttalat, att det med hänsyn till de genomgripande ändringar beträffande taxeringsorganisationen och möjligen även beträffande folkbokföringen och debiteringen, som kan förväntas inom en nära framtid, samt förslaget om ändrad taxeringsorganisation, icke kan vara tillrådligt att nu inrätta nya landskanslisttjänster å häradsskrivarkontoren. Länsstyrelsen har för sin del ansett, att den ökning av häradsskrivarkontorens personalbehov, som redan under innevarande år med all sannolikhet kan bli aktuell, bör kunna mötas med en uppräknig av anslaget till tillfällig personal.

Liknande synpunkter har framförts av *länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus samt Hallands län*.

Statskontoret har framhållit, att resultatet av pågående organisationsundersökningar kan bli av den största betydelse för arbetet på häradsskrivarkontoren. Under budgetåret 1955/56 avser statens organisationsnämnd att inom vissa fögderier försöksvis pröva ändrade handläggningsformer för ärenden rörande folkbokföring, debitering och redovisning av skatt. I första hand skall möjligheten att effektivisera arbetet genom utnyttjande av hålkort prövas. Under sålunda rådande ovissa förhållanden i fråga om det framtida behovet av arbetskraft har ämbetsverket ansett det ej böra ifrågakomma att inrätta nya landskanslist- och fasta biträdestjänster eller att avbryta den pågående avvecklingen av de till häradsskrivarkontoren tidigare knutna landskanslisttjänsterna. Vidare anför statskontoret.

Möjlighet synes emellertid böra hållas öppen att provisoriskt kunna tillgodose eventuellt uppkommande behov av ökad personal för att bemästra de svårigheter, som kan uppstå i samband med övergången till de nya bestämmelserna och som kräver ökad insats av kvalificerad arbetskraft. För sådant ändamål torde länsstyrelserna böra erhålla ökade medel för att kunna friställa landskanslistpersonal för att under begränsad tid biträda vid häradsskrivarkontoren.

Statens organisationsnämnd har påpekat, att vid beräkningen av vikariebehovet synes icke ha beaktats, att viss del av detta behov liksom f. n. torde kunna täckas med den vid länsstyrelserna fast placerade landskanslistpersonalen. Beräkningen innebär, att enbart med anlitande av den icke fast placerade kanslistpersonalen vikarie för varje häradsskrivare skulle kunna ställas till förfogande under 120 arbetsdagar per år.

Med hänsyn till vad som sålunda anförts är nämnden icke beredd att tillstyrka den i jämförelse med den år 1953 fastställda personalramen betydande ökning av den kvalificerade arbetskraften som förslaget innebär och som en följd därav icke heller ökningen av den kvalificerade biträdespersonalen. Då emellertid i samband med övergången till de nya bestämmelserna svårigheter otvivelaktigt komma att uppstå, som kräva ökad insats av kvalificerad arbetskraft, vill nämnden icke motsätta sig, att avvecklingen av de till häradsskrivarkontoren tidigare knutna landskanslisttjänsterna tillfälligt avbrytes. Nämnden förutsätter därvid, att dessa befattningshavare vid förefallande behov få biträda även vid andra häradsskrivarkontor

samt att länsstyrelserna i möjligaste mån ställa sin egen landskanslistpersonal till förfogande, när det gäller att bemästra övergångssvårigheterna. Det kan för de län, där avvecklingen redan har genomförts, visa sig behövt att för budgetåret 1956/57, då de väsentliga ändringarna först blir märkbara, anvisa erforderliga medel för att vid dessa länsstyrelser landskanslistpersonal skall kunna friställas viss begränsad tid för att biträda vid härads-skrivarkontoren.

Vad angår förslaget om uppräknig av anslaget till tillfällig personal för att tillgodose behovet av ökad biträdes hjälp, anser nämnden, att en uppräknig av sagda anslag motsvarande medelsbehovet för genomsnittligen en å en och en halv arbetsmånad per fögderi torde för budgetåret 1955/56 vara tillräckligt.

Förslag av länsstyrelserna

I skrivelser, som inkommit under augusti och september 1954 har *länsstyrelserna* avgivit förslag rörande anslaget till avlöningar till häradsskrivarna m. fl. under nästa budgetår.

I fråga om personalorganisationen har länsstyrelserna, såvitt gäller be-fattningar, vilka skall uppföras på personalförteckningen, framfört förslag om överförande av 34 icke-ordinarie biträden för skriv- och kontorsgöromål på ordinarie stat.

Beträffande medelsbehovet under budgetåret 1955/56 ger en samman-ställning av länsstyrelsernas förslag vid handen, att anslaget i dess helhet borde beräknas till i runt tal 12 307 000 kronor.

Departementschefen

Den år 1953 beslutade omorganisationen av häradsskrivarnas biträdes-hjälpl innebar, att de i fögderierna fast placerade landskanslisttjänsterna — sammanlagt 70 — avskaffades. I stället inrättades i samtliga län utom Got-lands en ambulerande landskanslisttjänst, vars innehavare efter länsstyrel-sens bestämmande vid behov skulle vikariera för lediga häradsskrivare och biträda inom fögderier vid särskild arbetsbelastning. Antalet landskanslister skulle sålunda utgöra 23. Avvecklingen av landskanslisterna skulle ske successivt. Ledigblivna sådana tjänster finge ej återbesättas. I fögderi med dylik landskanslist borde närmast högre biträdestjänst hållas vakant så länge landskanslisten kvarstode i sin tjänst på häradsskrivarkontoret. Den-na minskning hade föreslagits av en inom finansdepartementet tillkallad utredningsman. Förslaget grundade sig på företagna organisationsundersök-ningar. Vid anmälan av denna fråga i propositionen nr 160 till 1953 års riks-

dags uttalade jag, att jag vore beredd att upptaga spörsmålet till ny prövning, därest detta skulle visa sig nödvändigt. Samtidigt som denna minskning av landskanslisttjänsterna beslöts inrättades emellertid 156 kontoristtjänster i Ce 13 och ökades antalet kanslibiträden i Ce 11 med 60. Antalet kontorsbiträden i Cf 4—Ca 8 minskades med 115. Häradsskrivarorganisationen förstärktes alltså med sammanlagt 54 tjänster.

Efter genomförandet av denna omorganisation har arbetsuppgifterna på åtskilliga betydelsefulla områden inom häradsskrivarnas ämbetsförvaltning ändrats eller kommer att ändras under loppet av nästa budgetår. Av den av utredningsmannen lämnade redogörelsen framgår sålunda, att systemet för kontrollen av arbetsgivarnas verkställande och inbetalning av skatteavdrag ändrats så att en effektivare kontroll härav blivit möjlig för häradsskrivarna. De ökade arbetsuppgifterna på detta för hela uppbördsväsendet betydelsefulla område har ansetts kräva en utökning av häradsskrivarnas kvalificerade biträdeshjälp. Genom att på häradsskrivarna lagts vissa uppgifter för återbetalning av överskjutande preliminär skatt har arbetsuppgifter tillförts dem, som ansetts kräva förstärkning av såväl kvalificerad biträdeshjälp som biträden för rutingöromål. Omläggningen av fastighetsbeskattningen har å ena sidan medfört, att vissa göromål slopats, bl. a. utfärdandet av särskild debetsedel å fastighetsskatt. Å andra sidan torde det i den taxerade inkomsten inarbetade garantibeloppet för fastighet medföra, att uträkningen av inkomstskatten kompliceras. Visst merarbete kommer att bli följden genom införandet den 1 januari 1955 av den nya sjukförsäkringen. Debiteringslängderna måste utökas, då avgifterna skall påföras debetsedlarna, och viss kontroll av avgifternas storlek m. m. måste verkställas. Arbetsuppgifterna härutinnan torde till större delen vara av rutin-karaktär. Kravet på noggrannhet vid uppgörandet i samband med mantals-skrivningen av arbetsgivarförteckningarna har skärpts. Med ledning av dessa förteckningar skall nämligen fastställas — förutom avgifter enligt lagen om yrkesskadeförsäkring (f. n. enligt lagen om olycksfall i arbete) — arbetsgivares bidrag jämlikt lagen om allmän sjukförsäkring och lagen om moderskapshjälp samt vissa arbetsgivares skyldighet att erlagga byggnadsforskningsavgift. Utredningsmannen har ansett det icke uteslutet, att kvalificerad arbetskraft behöver tillföras häradsskrivarna, för att mantals-skrivningsförrättningarna skall kunna genomföras inom föreskriven tid. I utredningsmannens promemorior har vidare framhållits, att författningarna på häradsskrivarens arbetsområde sedan ett par år varit föremål för upprepade ändringar. Det arbete, som åtgår för häradsskrivarna för att sålunda följa utvecklingen inom detta område, har åberopats som skäl för bibehållande av landskanslistkåren.

Utredningsmannens förslag innebär, att de nu i fögderierna övergångsvis bibehållna landskanslisterna skulle placeras som ambulerande inom

länen och att sammanlagda antalet sådana tjänster skulle bestämmas till 63. De vakantsatta tjänsterna som kontorist i fögderier med övergångsvis bibehållen landskanslist skulle få tillsättas. Enligt vad jag under hand inhämtat uppgår antalet dylika landskanslisttjänster till 30. Inom organisationen skulle alltså f. n. finnas — de 23 ambulerande landskanslisterna inräknade — sammanlagt 53 landskanslister. I enlighet med utredningsmannens förslag skulle sålunda 10 nya tjänster som landskanslist tillföras häradskrivarorganisationen. Härjämte skulle 30 vakantsatta kontoristtjänster få tillsättas.

I remissvaren har utredningsmannens förslag i allmänhet tillstyrkts. Statskontoret, statens organisationsnämnd och vissa länsstyrelser har emellertid ansett, att någon ändring av organisationen ej bör komma till stånd nu med hänsyn till det av 1950 års skattelagssakkunniga år 1954 framlagda förslaget till effektivare taxering samt organisationsnämndens överväganden i fråga om vissa rationaliseringar inom häradskrivarkontoren.

För egen del anser jag det synnerligen angeläget, att häradskrivarna beredes sådan hjälp, att de genomförda och förestående reformerna, som berör deras verksamhetsområde, kan ske på ett smidigt sätt. Detta har betydelse ej endast för statsverket utan även för den allmänhet, de är satta att betjäna. Jag tillstyrker ur dessa synpunkter utredningsmannens förslag i vad angår landskanslisterna och kontoristerna. Jag vill emellertid understryka, att den förordade förstärkningen med landskanslister måste anses vara provisorisk i avvaktan på att ställning tages till skattelagssakkunnigas förslag och organisationsnämndens överväganden. När så skett bör spørgsmålet tagas upp till förnyad prövning. För det fall, att den 1 juli 1955 inom ett län skulle förekomma sammanlagt större antal landskanslister inom häradskrivarorganisationen än det av utredningsmannen för länet föreslagna, torde det nuvarande systemet med övergångsvis bibehållna landskanslister få tillämpas. I fögderi med sådan landskanslist bör alltså kontoristtjänsten hållas vakant. I likhet med utredningsmannen anser jag, att de nya landskanslisterna bör anställas i den för dem gällande befordringsgången, Cf 13—Ce 19.

I fråga om förstärkningen av biträdena för skriv- och kontorsgöromål har utredningsmannen icke ansett sig kunna ange behovet. Förslaget i denna del innebär, att ytterligare medel till tillfällig personal skulle ställas till förfogande. Emot detta förslag har jag ej något att erinra.

Vad härefter angår länsstyrelsernas framställningar tillstyrker jag, att ytterligare 34 icke-ordinarie biträden enligt grunderna för den reglerade befordringsgången erhåller ordinarie tjänst i Ca 8 fr. o. m. nästa budgetår. Antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster skulle därefter uppgå till 423.

I fråga om beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår föreslår jag, att posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän upptages till 4 570 000 kronor. Under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal upptager jag ett belopp av 200 000 kronor för förstärkning av den tillfälliga

personalen för skriv- och kontorsgöromål. Posten i dess helhet torde för nästa budgetår bestämmas till 6 450 000 kronor. Medelsbehovet för rörligt tillägg uppskattar jag till 1 330 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda till (4 570 000 + 6 450 000 + 1 330 000) 12 350 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för häradsskrivarna m. fl., som förut angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för häradsskrivarna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	4 570 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	6 450 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 330 000
	Summa kronor 12 350 000

c) till *Häradsskrivarna m. fl.*, *Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 12 350 000 kronor.

Med bifall till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ake Eklöf